

Motion till riksdagen 2023/24:2453

av Rickard Nordin m.fl. (C)

Ledarskap för klimat och grön omställning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att målen i Parisavtalet och Agenda 2030 nås genom ett utökat internationellt samarbete inom klimatfrågor, med ambitionen att alla utsläpp omfattas av en global koldioxidskatt eller ingår i ett handelssystem med utsläppsrätter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av införandet av en svensk årlig utsläppsbudget fram till 2040 för att säkerställa att Sverige efterlever klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande för att EU inför klimattullar som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett avskaffande av internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster, i syfte att främja spridningen av klimatvänlig teknik över gränserna, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s system för utsläppshandel ska utökas till att även ge tredjeländer möjligheten att ansluta sig och bilda s.k. klimatklubbar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för svensk klimatsmart export genom att införa de mål för export av klimatsmart teknologi som beslutades av Miljömålsberedningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över klimatmålen i Sverige och EU i syfte att skärpa dem, med klimatneutralitet i EU som helhet såväl som i varje enskilt medlemsland 2040 som målbild, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande på EU-nivå för att EU ska börja tillåta internationella transporter av

- koldioxid från avskiljningsanläggningar till lagringsplatser, med hjälp av flera olika sorters transportslag, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att bioenergi från hållbara källor ses som en viktig lösning i övergången till ett mer hållbart samhälle på både kort och lång sikt och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för införandet av en prissättning av minusutsläpp på EU-nivå och undersöka möjligheterna att införa ett bonussystem för minusutsläpp inom EU ETS, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LULUCF bör justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som ge ger upphov till och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta aktivt för att EU-kommissionens lagstiftningsprocess avseende CCS och bio-CCS ska påskyndas och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål för minusutsläpp för att säkerställa att såväl de långsiktiga som de kortsiktiga klimatmålen nås och att upptaget av biogen koldioxid påskyndas och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av den nationella klimatanpassningsstrategin för att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan styrnivåerna och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör genomföras en översyn av möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete både på kort och på lång sikt samt om att utveckla kunskapsutbytet genom stärkt myndighetssamordning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en inkludering av klimatanpassning i det befintliga klimatpolitiska ramverket och i klimatlagen och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av en avgift på offentligt vatten som kan finansiera klimatanpassningsåtgärder och modernisering av Sveriges va-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att totalförsvarets krisberedskap även bör omfatta klimatanpassning och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att klimatanpassning förs in i Sveriges livsmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för SMHI att genomföra bättre långsiktiga prognoser över klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom att överväga en höjning av anslaget till SMHI och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram riktlinjer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser, inklusive indirekta utsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Konsumentverket i uppdrag att öka medvetenheten om produkters klimatpåverkan hos allmänheten genom att ta fram riktlinjer för kommunikation kring klimatkompenserade produkter och tjänster och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att offentlig verksamhet går i bräsch för klimatomställningen genom att ta fram en plan för hur alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 2024, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för införandet av ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav för all statlig upphandling samt se över införandet av ett mål för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om det kan vara lämpligt att offentliga aktörer går före och bygger resurseffektivt samt premierar ny och innovativ teknik i upphandlingsförfaranden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för det offentliga att gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i större utsträckning bör betraktas som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av kraven i ekodesigndirektivet i syfte att snabbare fasa ut smutsiga energibovar och främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra effektreserven mer klimatvänlig genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en skrotningspremie för oljepannor i syfte att minska de fossila utsläppen och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till kortare avskrivningstider för miljö- och klimatsmarta investeringar i syfte att stärka marknadsmekanismerna i miljöpolitiken genom ett utökat producentansvar och avgiftsfinansierade fonder och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att bredda Industriklivet till att även omfatta initiativ med fokus på koldioxidinfångning och koldioxidanvändning (CCS och CCU) och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en klimatdeklaration för fordon bör utgå från verklig förbrukning baserad på de data som genereras genom EU-kommissionens förordning (EU) 2021/392 och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta bildelning genom att införa en enhetlig definition av bilpooler och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av trängselskatten i syfte att ta fram förslag på hur trängselskatten för miljöbilar kan sänkas, eller helst halveras, och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa ytterligare politiska styrmedel för att säkra efterlevnaden av transportsektorns utsläppsminskningsmål till 2030, vilka bör inkludera ett brett spektrum av resultatnriktade lösningar för att främja ökad användning av klimateffektiva biodrivmedel, utökad elektrifiering och mer effektiva transportlösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning som är tydlig och jämförbar samt klargör livscykelperspektivet och stärker konsumentinformationen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av en bred skrotningspremie för utjänta fordon och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedriva påverkan i EU så att drivmedel beskattas utifrån energiinnehåll i stället för volym och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en utredning av hur fordonsskatten för personbilar som differentieras efter koldioxidutsläpp och transporteffektivitet kan göra sig gällande också för tunga fordon och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att slopa energiskatten på kollektivtrafik, exempelvis båtar och bussar, som går på el, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inkludera koldioxidutsläpp från inrikesflyg i etappmålet för inrikes transporter till 2030 och tillkännager detta för regeringen.

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att öka satsningarna på det strategiska innovationsprogrammet för flyg (Innovair), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga möjliga rutter för regionalt flyg på el, i syfte att påskynda övergången till ett hållbart, fossilfritt och mer energieffektivt flyg samt till elektrifiering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för att höginblandade biodrivmedel ska få permanent skattebefrielse och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att ta fram riktlinjer som stipulerar att 50 procent av utsläppen från fartyg på internationell resa som anlöpt eller avgått från svensk hamn bör inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa miljözoner för sjöfarten för att öka användningen av landström när fartyg ligger i hamn, för att minska koldioxidutsläppen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att införa en breddad klimatpremie som också omfattar arbetsmaskiner som kan drivas av hållbara bränslen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa nationella mål för täthet av laddpunkter och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att publika laddstationer måste möjliggöra betalning via roaming, samt delge tydliga och jämförbara priser vid betalning för laddning, och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vätagasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett fossilfritt energisystem och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förnybartdirektivet bör justeras så att det även inkluderar aktörer som tillhandahåller fossila bränslen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av beredskapslagring av fossilfria drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en starkt överföringskapacitet, i syfte att möta den ökande efterfrågan på el, och fokusera på smarta elnät, ökad användarflexibilitet, energieffektivisering och energilagring och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett planeringsmål på 100 terawattimmar ny elproduktion till 2030 och på sikt en fördubbling av Sveriges elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera

- systemet med ursprungsgarantierna så att de redovisas året om, timme för timme, och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga förhållandet mellan Svenska kraftnät och andra relevanta energimyndigheter sett till fördelning av ansvaret för den långsiktiga leveranssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
  63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan som undersöker behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ser över behovet av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
  64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen inklusive energiförsörjningen och att detta bör ses över som ett led i breda blocköverskridande energipolitiska samtal och tillkännager detta för regeringen.
  65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera regelverken kring samhällskritisk infrastruktur till att inkludera även förnybara kraftslags behov och tillkännager detta för regeringen.
  66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka transparensen i köerna för anslutning till stamnät och regionnät för både producenter och konsumenter, samt säkerställa att hänsyn tas till projektmognad vid tilldelning för att inte boka på spekulation, och tillkännager detta för regeringen.
  67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av ellagen och elnätsregleringen för att underlätta investeringar i smart teknik och för att bereda vägen för nya affärsmodeller såsom införande av timmätning för kunder i det svenska elsystemet senast 2026 och tillkännager detta för regeringen.
  68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut nätkapacitet till all storskalig elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
  69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för regional samplanering av nätinфраstruktur och tillkännager detta för regeringen.
  70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnätsinfrastrukturen bör byggas ut på ett sätt som minimerar behovet av markinträng, samt att kravet på att använda marksnål teknik när det är möjligt bör skärpas, och tillkännager detta för regeringen.
  71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra undantag från krav på koncession inom redan miljöprövat verksamhetsområde som kan möjliggöra en snabbare elnätsutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
  72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör bjuda in samtliga riksdagspartier till nya energisamtal med målet att anta en ny bred energipolitisk överenskommelse som säkerställer långsiktiga förutsättningar för energiproduktion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag på en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmen, som syftar till att fasa ut den sista fossila andelen, och tillkännager detta för regeringen.

74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort skatten på biooljor för uppvärmningsändamål och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla grön gasprincipen i syfte att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för hur biogasanvändningen kan vidareutvecklas till fler användningsområden och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett produktionsmål för biogas, i syfte att möjliggöra mer långsiktiga förutsättningar för branschen, och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagstiftnings- eller förordningsändringar som hinner träda i kraft innan pausen i vattenkraftens miljöprövningar tar slut, och att genomförandet av dessa ändringar inte bör innebära en kraftigt negativ påverkan på den totala kraftproduktionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att såväl jordbruksmark som kulturmiljöer har möjlighet att använda de undantag som finns inom ramen för miljöanpassning av vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att platsspecifika bedömningar kring alla nyttor och konsekvenser görs med beräkningsgrunder som är vedertagna och transparenta och att detta görs i samråd med berörda aktörer inom ramen för miljöanpassningen av vattenkraften, samtidigt som kostnaden tas av ansvarig myndighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lyfta fram vattenkraftens avgörande bidrag till det svenska energisystemet genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder till rimliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet samt öka effektuttaget och lagringskapaciteten och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för att ersätta äldre vindkraftverk med nya större verk som genererar mer energi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omedelbart bör godkänna inkomna ansökningar om havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre behovsanpassning av hinderbelysning för vindkraftverk, om det finns lokala förutsättningar, och tillkännager detta för regeringen.

87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning av gränserna i nätregeringen för att undvika att befintlig vindkraft minskar sin produktion av lönsamhetsskäl och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans med relevanta myndigheter förenkla och förtydliga regelverken för storskaliga solcellsparker, inte minst vid etablering på jordbruksmark, och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en övergång till mer decentraliserad och lokal energiproduktion bl.a. genom satsningar på småskalig energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att helt slopa skatten för egenanvändning av solceller för att främja installation vid optimala sollägen och tillkännager detta för regeringen.
91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att ge en skattereduktion till personer som äger andelar i mindre solcellsanläggningar på flerfamiljshus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa krav på teknik såsom störningsfria optimerare, i stället för att totalförbjuda solceller, och tillkännager detta för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta uranutvinning ur biprodukter från annan gruvdrift och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverken kring fusionsenergi och införandet av en nationell strategi för fusionsenergi och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda byggandet av en tredje elkabel till Gotland för att säkerställa öns elförsörjning och skapa förutsättningar för omställning till ett klimatsmart samhälle och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka återbruk och återvinning av byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera och förbättra energideklarationer för byggnader för att säkerställa att de leder till effektiviseringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de fördelar som ytterligare energieffektivisering skulle medföra och att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för dagvattenhantering och ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av styrmedel som bidrar till att minska nya byggnaders klimatpåverkan genom exempelvis ökat byggande i trä och tillkännager detta för regeringen.

101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna till stärkt forskning och utveckling inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att den kommande nationella bioekonomistrategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Centerpartiets klimatpolitik utgår ifrån ett klart och tydligt mål. Sveriges och världens utsläpp måste minska och det måste gå betydligt snabbare än idag. Det måste kosta att släppa ut och den som smutsar ner ska också betala för det. Samtidigt behövs morötter för omställningen, så att de hållbara alternativen snabbare kan börja användas och göra nytta. Vår klimatpolitik kombinerar därför en effektiv prissättning av utsläpp med stöd till grön teknik som kan bryta fossilberoendet. Politikens roll ska vara att ta fram slagkraftiga styrmedel som gör det enklare att ställa om till ett hållbart samhälle och ser till att utsläppen minskar.

Arbetet med att minska utsläppen såväl nationellt som internationellt är en prioriterad fråga för oss. Vi har varit med och förhandlat den klimatlag som slår fast målet att Sverige år 2045 ska vara fritt från nettoutsläpp av växthusgaser. Vi har också varit drivande för att EU:s utsläpp till 2030 ska minska med 55 procent samt att varje medlemsland ska vara klimatneutralt senast 2050. Men mer måste göras. Nu behöver vi vässa de verktyg som tar klimatmålen från visioner till verklighet. Vi ska snabba på omställningen ännu mer. Redan 2040 vill vi att Sverige och EU ska vara fria från nettoutsläpp av växthusgaser. För att nå dit, krävs det att vi bryter fossilberoendet och storsatsar på de klimatsmarta innovationer som är förutsättningen för den hållbara utvecklingen.

Den politiska ambitionen för att påskynda klimatomställningen behövs nu mer än någonsin. Inte minst för att utsläppen minskar i alldeles för långsam takt. Det behövs också för att det fossila energiberoendet blivit en viktig säkerhetsfråga. Stora mängder fossil kol, olja och gas importerar idag från Ryssland till EU, en handel som bekostar Rysslands krig i Ukraina. Detta beroende måste brytas, omedelbart. Därför måste vi skruva upp takten inom alla samhällssektorer och genomföra viktiga reformer – från det lokala till det globala. Det behövs för klimatet, och för vår säkerhet.

Centerpartiet vet att tydliga och ambitiösa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket gynnar såväl Sverige ekonomiskt som företagets konkurrenskraft långsiktigt. Våra ambitiösa klimatmål skapar tillsammans med ny teknik affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som leder vägen för omställningen, inte en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt.

Lösningen för klimatet finns i dagens teknik och framtidens innovationer, inte i gårdagens metoder. Genom att tillvarata människans uppfinningsrikedom och innovationskraft att finna de lösningar som krävs kan vi bryta fossilberoendet och öka resurs-effektiviteten. Därför vill vi göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma.

Det är allvar nu. Klimatkrisen är pågående. Våra styrmedel ska skärpas, inte överges. Klimatmålen behöver bli mer ambitiösa, inte urvattnas. Klimatet måste prioriteras. Ju längre vi väntar med att ställa om, desto mer kommer vi att få betala i form av oåterkalleliga klimatförändringar, hälsoproblem till följd av dålig luftkvalitet, förstörda naturvärden och förlust av biologisk mångfald. Att istället vända utvecklingen, satsa på det hållbara och ställa om – en gång för alla – bidrar till fördelar som kommer oss alla till del. Det tycker vi är värt att kämpa för.

Ledarskap i EU och internationellt

Klimatet känner inga nationsgränser, och effektiva svar på de utmaningar vi står inför behöver därför vara internationella. Det krävs ett starkt globalt klimatarbete och när andra länder vacklar behöver Sveriges och EU:s röst vara tydlig. Genom att i praktiken visa att ekonomisk tillväxt och utsläppsminskningar går att förena samtidigt som vi skapar jobb, kan Sverige och EU visa ledarskap internationellt. Eftersom Sveriges utsläpp är små i ett globalt perspektiv är det viktigt att vara pådrivande såväl regionalt som i EU och internationellt.

För att nå målen i Parisavtalet krävs snabbare minskning av utsläppen än vad vi ser idag och mer kraftfulla åtgärder. Effekterna av klimatförändringarna drabbar hela mänskligheten i alla delar av världen. Det påverkar vår natur, vårt djurliv och alla aspekter av våra samhällen när extrema väderhändelser och naturkatastrofer blir allt vanligare. Torka, översvämningar och extremvärme tvingar människor runt om i världen att fly från sina hem. FN:s internationella klimatpanel IPCC har i en oroväckande rapport än en gång konstaterat att de globala utsläppsminskningarna går för långsamt.

Samtidigt som dystra budskap är återkommande återstår ett litet hopp; vi kan fortfarande vända utvecklingen. Det kräver resolut handling. För Centerpartiet är det en självklarhet att alla utsläpp ska bära sina kostnader genom att de omfattas antingen av ett koldioxidpris eller av ett handelssystem för utsläppsrätter. Vi vill att Sverige ska vara föregångare i EU, och att EU ska vara en föregångare i världen genom att anta ambitiösa och modiga utsläppsminskningmål. För att Sveriges utsläpp ska minska i snabbare takt, så att det blir möjligt att gå före, vill vi också anta en nationell utsläppsminskningbudget fram till 2040. Vi vill se att Sverige och EU utövar en vass klimatdiplomati som förmår skärpa andra länders klimatmål och politik, och bidrar med goda exempel utifrån våra erfarenheter.

Internationell handel som klimatverktyg

Sverige och svenska företag jobbar hårt för att minska sina utsläpp. Det gör att Sverige ligger långt före många andra länder. Det är bra, för då minskar vi våra egna utsläpp och sänker samtidigt utsläppen runtom i världen när våra produkter och tjänster ersätter andra som framställts med smutsigare teknik. Tack vare bland annat Sveriges nästintill utsläppsfria elsystem har många av de varor vi tillverkar här ett lägre klimatavtryck än i andra länder. Samtidigt innebär detta försprång och vår strikta klimat- och miljölagstiftning att svenska företag riskerar att drabbas av osund konkurrens, när andra länder avstår nödvändiga klimatreguleringar och pumpar in pengar i den smutsiga fossila

industrin. Det måste vara en fördel att göra det som är bäst för klimatet; därför vill vi införa klimattullar till EU så att klimatförstörande länder tvingas betala för sina utsläpp. Intäkterna ska bidra till att öka klimatinvesteringarna, både i och utanför EU. Centerpartiet vill också att det ska vara lättare att handla med klimatsmart teknik så att svensk såväl som andra länders klimatsmarta export kan tränga undan utsläpp i andra länder.

Under 2019 släppte Kina ut mer växthusgaser än alla utvecklade länder i hela världen tillsammans. Året därefter byggde Kina mer än ett nytt stort kolkraftverk i veckan och bränner mer än hälften av allt kol i världen. Kolkraften är den enskilt största källan till den globala uppvärmningen. För att pressa de stora utsläpparna, som Kina, Indien och USA, att börja sänka sina utsläpp dramatiskt föreslår Centerpartiet fler hållbara frihandelsavtal. I nya handelsavtal ska hållbarhetskapitlen vara bindande. Om man bryter mot miljö- och klimatreglerna måste det få konsekvenser. Vi vill också öppna upp EU:s system för utsläppshandel till länder utanför EU för att möjliggöra för fler länder att följa Europas klimatledarskap. På så sätt tar vi också viktiga steg mot ett globalt pris på koldioxid.

Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen efterfrågar i omställningen. Vi har en tradition av innovativa människor och företag, vi har en välutbildad befolkning och vi har stor trovärdighet inom grön teknik. När vi skapar och exporterar framtidens tekniker ger det inte bara fler jobb och företag här, utan vi levererar klimatnytta som gör nytta långt bortom Sveriges gränser. Som exempel har tekniken som är under utveckling i norra Sverige för att tillverka fossilfritt stål potentialen att minska de globala utsläppen med sju procent. Gröna innovationer kan alltså göra stor skillnad för klimatet samtidigt som det skapar exportintäkter till Sverige. Det är också en självklarhet att de exportfrämjande åtgärder som finns, exempelvis exportkrediter, ska gå i linje med Parisavtalet. Centerpartiet vill därtill att Sverige tar fram mål för export av miljövänlig teknik, som gynnar både Sverige och de länder som kan använda tekniken i sin omställning.

Höjda klimatambitioner i EU

Den gröna given som presenterades 2020 har tillsammans med ”Fit for 55” stor potential att bidra till en omställning mot ett mer klimatsmart och resurs- och energieffektivt EU där utsläppen är frikopplade från den ekonomiska tillväxten. För att lyckas förutsätts en effektiv implementering i medlemsländerna av den lagstiftning som kommer att presenteras eller revideras till följd av ambitionshöjningarna.

Centerpartiet vill att alla länder likvärdigt ska bidra till måluppfyllnad och vill därför se bindande nationella klimat- och energimål för EU:s medlemsländer. Det behövs skarpa ekonomiska sanktioner så att länderna tar målen på allvar. Det måste få så kännbara konsekvenser för ett EU-land att inte uppfylla målen, att det är bättre att investera i den gröna omställningen än att låta bli. För Centerpartiet är det också viktigt att de nya eller reviderade lagförslagen vilar på robusta konsekvensanalyser och oberoende vetenskapliga kalkyler som samtidigt respekterar att en effektiv omställning kan se olika ut i respektive medlemsland. Den lagstiftning som ska komma på plats bör säkerställa att EU uppfyller sina åtaganden i Parisavtalet och Agenda 2030, så att varje enskilt medlemsland når klimatneutralitet senast 2040. Centerpartiet vill att vi ska uppnå nettonollutsläpp till 2040 på både svensk och europeisk nivå.

Idag bygger EU:s regelverk på principen att koldioxid ska avskiljas och lagras på samma plats. Regelverket utgår också ifrån att koldioxiden ska transporteras från avskiljningen till slutförvar med hjälp av rörledningar. Detta är inte anpassat till dagens förutsättningar. Centerpartiet avser driva en uppdatering av EU:s regelverk, så att det ska vara tillåtet att transportera koldioxid från utsläppskällan till dess slutförvar med hjälp av exempelvis sjöfart.

Centerpartiet vill att EU:s totala energiförsörjning ska öka och att klimatomställningen ska vara i centrum för utfasningen av beroendet av rysk energi. Alla fossilfria energilag måste till och EU behöver omedelbart se över all den lagstiftning som hindrar utbyggnaden av bioenergi.

Skala upp satsningar på minusutsläpp

Det finns en rad åtgärder för att minska mängden koldioxid i atmosfären. Vi måste minska våra utsläpp av koldioxid, men vi måste även stärka arbetet med kolsänkor och ny teknik som tar bort koldioxid från atmosfären. Parallellt med att utsläppen ska minska måste därför även incitamenten för minusutsläpp, så kallade negativa utsläpp, stärkas. FN:s klimatpanel bekräftar än en gång att minusutsläpp måste till om vi ska kunna nå klimatmålen. Men tekniken för minusutsläpp är dyr och betalningsviljan är idag låg. Därför har Centerpartiet drivit igenom offentliga satsningar på minusutsläpp i Sverige. Det är viktigt att utvecklingen går framåt både nationellt och internationellt, och därför vill Centerpartiet skapa ett system för minusutsläpp på EU-nivå där varje aktör som genererar minusutsläpp får ersättning för det. Precis som det ska kosta att släppa ut koldioxid till atmosfären, behöver vi prissätta den samhällsnytta som skapas av att fånga in koldioxid. Värdet av ett minusutsläpp är inte nationellt, utan snarare globalt. Därför bör LULUCF justeras så att även tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) betraktas som negativa utsläpp. Centerpartiet vill även se över möjligheten att ge producenter av biokol stöd för de minusutsläpp som de ger upphov till. Vidare anser Centerpartiet att Sverige bör arbeta aktivt för att EU-kommissionens lagstiftningsprocess avseende CCS och bio-CCS ska påskyndas.

Eftersom vi inte har ett globalt pris på koldioxid, är det svårt att sätta ett globalt pris för minusutsläpp. Därför passar det bättre att minusutsläppen idag prissätts på EU-nivå, där vi har vår gemensamma marknad för handel med utsläppsrätter. Vi behöver också snabbare anta EU-gemensam lagstiftning som öppnar upp för en storskalig satsning på tekniken. Centerpartiet kommer att vara drivande för att sådan lagstiftning kommer på plats i närtid.

Potentialen för minusutsläpp i Sverige uppgår till 10 miljoner ton koldioxid årligen. Det är ungefär lika mycket som personbilstransporterna släppte ut 2020. Det är alltså stora potentiella utsläppsminskningar det rör sig om. Centerpartiet vill se ett nationellt mål för minusutsläpp. Det ska i första hand vara kvantitativt och utgå från Sveriges nationella klimatmål. Syftet ska vara att säkerställa måluppfyllelse av nettonollutsläpp i Sverige år 2045. Målet för minusutsläpp ska också vägleda storleken på offentliga satsningar på tekniken, till dess att andra styrmedel finns på plats. Ett nationellt mål säkrar långsiktigheten i politiken och minskar risken för de aktörer som vill satsa på tekniken. Syftet med målet är även att säkerställa att såväl de långsiktiga som kortsiktiga klimatmålen nås och att upptagen av biogen koldioxid påskyndas.

Stärkt och förbättrad klimatanpassning

Även om den globala medeltemperaturökningen begränsas till under två grader kommer klimatförändringarna ha stor påverkan, eftersom Sveriges temperatur väntas stiga mer än det globala genomsnittet. Detta leder till oftare återkommande extremväder såsom värmeböljor och skyfall med ökad risk för översvämningar, ras, erosion och förhöjda havsnivåer.

Detta kräver att vi rustar vårt samhälle. Klimatanpassningsåtgärder får aldrig kompensera för bristande ambitioner att i första hand minska utsläppen. Men det är viktigt att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Den nationella klimatanpassningsstrategin bör därför ses över kontinuerligt allt eftersom kunskapsläget om klimatförändringarna ökar. Eftersom kunskap om rådande klimatförändringar samt deras konsekvenser ligger till grund för klimatanpassningsarbetet vill Centerpartiet se att tillräckligt med stöd ges till ansvariga instanser till forskning, samordning och utvärdering av arbetet med klimatanpassning. Vi behöver säkerställa såväl kort- som långsiktig finansiering av insatser som kommer att behövas för att anpassa vårt samhälle. Sveriges nationella strategi för klimatanpassning är i stor del decentraliserad, vilket är nödvändigt i ett land med stora lokala skillnader och utmaningar. Men ansvarsrollerna behöver förtydligas för att ge möjlighet till ansvarsutkrävande. Centerpartiet vill också stärka möjligheten för områden med liknande utmaningar att utbyta bästa praxis. Därtill vill vi att den nationella strategin i högre grad bejakar en helhetssyn som saknas idag, för att se till att klimatanpassningsåtgärder inte på ett oskäligt sätt ökar Sveriges totala utsläpp. Centerpartiet vill också se en översyn av förslag på möjliga nya finansieringsmodeller för kommunernas klimatanpassningsarbete både på kort och på lång sikt och som utvecklar kunskapsutbytet genom stärkt myndighetssamordning. Vi vill även att klimatanpassning inkluderas såväl i det befintliga klimatpolitiska ramverket som i klimatlagen.

Dessutom måste vatten som resurs prissättas högre än vad det gör idag, förslagsvis genom införandet en avgift på offentligt vatten. Det skulle kunna finansiera klimatanpassningsåtgärder och modernisering av Sveriges va-infrastruktur. Vidare anser Centerpartiet att klimatanpassning bör inkluderas i såväl totalförsvarets krisberedskap som i Sveriges livsmedelsstrategi.

Att väderprognoser många gånger inte stämmer är ett stort problem för de som är beroende av vädret. Lantbrukare är en av de grupper som påverkas allra mest av föränderligt väder och otillförlitliga prognoser. Men även ett flertal samhällsfunktioner som vi alla dagligen nyttjar såsom transportinfrastruktur, elförsörjning och dricksvattenförsörjning är beroende av vädret och kan påverkas vid extremt väder. Centerpartiet ser ett behov av att möjliggöra för SMHI att genomföra bättre långsiktiga prognoser för klimatförändringarnas konsekvenser i Sverige genom att överväga en höjning av anslaget till SMHI.

Vidare vill Centerpartiet tillsätta en utredning för översyn av långsiktiga finansierings- och ansvarsmodeller i klimatarbetet.

Förbättrad och utvidgad klimatkompensation

Klimatkompensation kan bli ett viktigt verktyg för att nå klimatmålen inom aktiviteter där utsläppen kan vara svåra att minska på annat sätt. För Centerpartiet är utgångspunkten att individer och företag alltid i första hand, och så långt som möjligt, ska verka för att

förebygga nya utsläpp. För utsläpp som är oundvikliga anser vi att klimatkompensation är ett bra verktyg jämfört med status quo. Klimatkompensation är därmed ett av många verktyg som behövs för att nå målet om nettonollutsläpp i Sverige till 2045.

För ett svenskt företag som idag vill börja klimatkompensera kan det vara svårt att veta hur man bör beräkna sina utsläpp, hur man tar reda på om ett klimatkompensationsprojekt är effektivt och socialt hållbart och hur man bör kommunicera denna satsning till sina kunder på ett rättvisande sätt. För svenska konsumenter kan det vara svårt att veta vilka klimatkompenserade produkter och tjänster som håller hög kvalitet. Centerpartiet vill uppmuntra fler företag och privatpersoner att klimatkompensera för sina oundvikliga utsläpp och samtidigt säkra att klimatkompensationsprojekten är effektiva. Vi vill underlätta för konsumenter som vill köpa klimatkompenserade produkter och tjänster att fatta välinformerade beslut. Vi anser därför att relevanta myndigheter bör bistå företagen i att beräkna sina utsläpp, både direkta och indirekta, på ett sätt som är förenligt med internationell standard. Myndigheter bör därtill ta fram tydliga rekommendationer och standarder som kan vägleda företagen att välja klimatkompensationsprojekt. Rekommendationerna bör beskriva dels vilka krav projekten ska leva upp till, dels vilka oberoende tredjepartskontrollanter som är pålitliga.

Bristen på statlig vägledning kring kommunikation av klimatkompenserande åtgärder innebär svårigheter för såväl konsumenter som företag. Eftersom olika företag använder olika beskrivningar av klimatkompensation kan det vara svårt för konsumenter att utvärdera olika påståenden såsom vad en klimatneutral eller klimatpositiv vara eller tjänst egentligen innebär. Bättre vägledning skulle därmed hjälpa konsumenter att göra kloka val och öka tryggheten för företagen. Centerpartiet vill därför ge Konsumentverket i uppdrag att öka medvetenheten om produkters klimatpåverkan hos allmänheten genom att ta fram riktlinjer för kommunikation kring klimatkompenserade produkter och tjänster.

Gör offentlig upphandling till ett verktyg i omställningen

Offentlig upphandling behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstadkomma lägre klimatutsläpp. De miljö- och klimatmål som det offentliga sätter ska också rimligtvis implementeras i den egna verksamheten. Detta kan möjliggöras genom förstärkta informationsinsatser, genom fortsatt arbete med upphandlingskriterier och genom att införa grundläggande hållbarhetskrav i lagen om offentlig upphandling. Offentlig verksamhet bör ta på sig ledartröjan i klimatomställningen genom att ta fram en plan för hur alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 2024.

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav. Det finns olika ambitionsnivåer och de är frivilliga att använda. På den statliga nivån är det dock lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också ställs. Målet bör också vara att andelen avancerade krav och spjutspetskrav ökar.

Som exempel står Trafikverket för en mycket stor del av den svenska användningen av betong och cement. Det finns ny teknik som här kan minska utsläppen kraftigt, men den är något dyrare, vilket gör att den inte köps in. Utan efterfrågan förblir kostnaderna

högre och tekniken utvecklas inte i samma grad. Staten bör därför ta ansvar för att bidra till att pressa priser och utveckla tekniken för mer klimatsmart cement. Centerpartiet vill se över om det kan vara lämpligt att offentliga aktörer går före och bygger resurseffektivt samt premierar ny och innovativ teknik i upphandlingsförfaranden och tillkännager detta för regeringen.

Att det införts en reduktionsplikt för flyget är positivt, och något som Centerpartiet länge varit drivande för. Att ersätta en ineffektiv biljettskatt med styrmedel, såsom bränslebeskattning, som på riktigt förmår minska utsläppen är ett viktigt steg i rätt riktning. Centerpartiet anser att det offentliga bör gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget. Det är särskilt angeläget eftersom statsflyget inte räknas i reduktionsplikten. En ökad användning av biojet bidrar också till att skynda på kostnadsminskningen.

Offentlig upphandling behöver i högre utsträckning ses som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och inredning i offentlig sektor där graden av produkter med återvunnet material är mycket låg. Centerpartiet vill även se en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling.

Att sluta kretsloppen och minska våra beroenden av att alltid behöva nya naturresurser är brådskande men inte omöjligt. Med dagens tekniska utveckling blir det allt lättare och skattningar har visat att en cirkulär ekonomi kan halvera den svenska industrins utsläpp redan till år 2030. Men då måste lagstiftningen uppdateras och det måste bli enklare att göra hållbara och cirkulära val som konsument. Det första steget är att fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras, uppgraderas och inte gå sönder efter en viss tid. Vi vill se en översyn av kraven i ekodesigndirektivet i syfte att snabbare fasa ut smutsiga energibovrar och främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik.

Svenska kraftnät upphandlar speciellt för effektbristsituationer en strategisk reserv som kallas effektreserven. Centerpartiet vill göra effektreserven mer klimatvänlig genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ.

Gör det billigare och enklare att investera hållbart

Omställningen kommer att kräva stora investeringar i både befintliga och helt nya tekniker, material, system, tjänster, transportlösningar, sätt att bygga och mer därtill. Då är det viktigare att investeringar riktas mot det som är hållbart, och som kan bidra till efterlevnaden av klimatmålen. Centerpartiet vill göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma. För att genomföra detta vill Centerpartiet bland annat införa ett liknande styrmedel som i Irland och Nederländerna, där företag som gör miljö- och klimatsmarta investeringar tillåts skriva av värdet på dessa investeringar snabbare, för att göra en investering mer intressant.

Tillståndsprocesserna måste också påskyndas, så att den gröna tekniken inte blir en pappersprodukt utan kan göra faktisk nytta i verksamheterna. Tillståndsprocesser för investeringar i industri och infrastruktur ska vara effektiva, förutsägbara, konsekventa och rättssäkra och leva upp till rådande krav kopplade till miljö- och klimatpåverkan.

För statliga stöd anser vi att målbilden behöver vara tydlig, teknikneutralitet ska vägleda och kontrollmekanismer behövs för att säkerställa att skattebetalarnas pengar investeras i klimateffektiva projekt. Det är också viktigt att just framtidens tekniker får stöd. Centerpartiet vill därför bredda satsningarna för att inkludera såväl vätgas som koldioxidinfångning och -användning (CCS och CCU).

Oljepannor räknas inte som det vanligaste medlet för att värma hushåll i Sverige idag, men likväl räknar man att tiotusentals pannor är kvar i drift, och inom industrin saknas statistiken helt. Takten för att byta ut pannorna är alldeles för långsam i förhållande till våra uppsatta miljö- och klimatmål. Centerpartiet anser därför att vi bör överväga införandet av en skrotningspremie för att snabbare fasa ut användning av oljepannor såväl i industri som för hushåll.

Säkerställ en hållbar omställning av transportsektorn

Människors resande och transporter av varor har varit centralt för att bygga dagens samhälle. Det har berikat vår kultur och skapat det välstånd som vi idag åtnjuter. Att kunna transportera sig mellan olika delar av landet gör att arbetsmarknadsregionerna växer och jobb och företagande kan växa i hela landet. Samtidigt står transportsektorn för en tredjedel av de totala utsläppen av växthusgaser. Centerpartiet vill att vi ska fortsätta resa och utbyta idéer och varor med världens alla hörn, men då behöver transportsektorn också ställa om. Det pågår redan en snabb teknikutveckling som skapar stora möjligheter till mer hållbara transportmodeller, drivmedel och transportsystem där utsläppen och miljöpåverkan från transporter minskar – men inte mobiliteten. Centerpartiet ser ett behov av en klimatdeklaration för fordon som utgår ifrån verklig förbrukning baserad på de data som genereras genom EU-kommissionens förordning (EU) 2021/392.

Digitalisering och automatisering skapar också helt nya förutsättningar med autonoma fordon och delningstjänster. För att minska miljöpåverkan men behålla mobilitet måste transporter bli effektivare, vi behöver mer forskning och introduktion av ny teknik på marknaden. För att bryta beroendet av fossila bränslen och minska klimatutsläppen krävs många olika lösningar och tekniker med mer energieffektiva fordon, en ökad biodrivmedelsanvändning, fordon med nollutsläpp som drivs med grön el eller vätgas och bränsleceller, men också praktiska lösningar med bilpooler och smarta digitala mobilitets- och delningstjänster. Centerpartiet vill se över möjligheten till att underlätta bildelning genom att införa en enhetlig definition av bilpooler.

Trängselskatterna måste reformeras. Idag betalar en utsläppsfri elbil lika stor avgift som personer som kör fossildrivna bilar. Det vill Centerpartiet ändra på. Vi vill därför genomföra en översyn av trängselskatten i syfte att ta fram förslag på hur trängselskatten för miljöbilar kan sänkas.

Att sträva efter utsläppsfria fordon är ett värdefullt mål, men vi kommer fortsatt behöva biodrivmedel som framställs på ett hållbart sätt för att minska utsläppen från transportsektorn i EU, sett till bilens normala livslängd. Vi vill därför synliggöra bränslens hållbarhetsegenskaper och att EU ställer rättvisande livscykelkrav på både fossila och förnybara bränslen, samt att bränslet ursprungsmärks vid pumpen. Vi vill även att en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning, i enlighet med klimathandlingsplanen, införs snarast. Dessutom vill vi återinföra skrotningspremien för uttjänta fordon.

Vidare verkar Centerpartiet på EU-nivå för att drivmedel ska beskattas utifrån energi-innehåll i stället för volym.

Förutom en ökad användning av biodrivmedel i de lastbilar som redan rullar på våra vägar vill vi också införa styrmedel som ökar incitamenten vid inköp av nya lastbilar. Vi vill därför förändra fordonsskatten för tunga fordon så att den i likhet med fordonsskatten på personbilar differentieras efter koldioxidutsläpp och transporteffektivitet. Dessutom vill vi se över möjligheten att slopa energiskatten på kollektivtrafik, exempelvis båtar och bussar, som går på el.

Att öka användningen av förnybara drivmedel som ersätter fossila bränslen i både personbilar, tunga transporter, flyg, sjöfart och arbetsmaskiner är oerhört angeläget och det snabbaste sättet att minska det europeiska beroendet av rysk energi. Det behövs för klimatet, och för vår säkerhet. Centerpartiet vill se en utredning som ser över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ. Vi vill även se över möjligheten till att inkludera koldioxidutsläpp från inrikes flyg i etappmålet för inrikes transporter till 2030. Vi vill även undersöka möjligheten att öka satsningarna på det strategiska innovationsprogrammet för flyg (Innovair) samt kartlägga möjliga rutter för regionalt flyg på el, i syfte att påskynda övergången till ett hållbart, fossilfritt och mer energieffektivt flyg samt till elektrifiering.

Olika transportslag samverkar i hela transportarbetet och alla transportslag måste uppnå en högre klimateffektivitet. Även de riktigt tunga transporterna såsom sjöfart och järnväg behöver ställa om. Ytterligare ett sätt att minska utsläppen från den tunga trafiken är att lastbilarna tankas med rena biodrivmedel. Fortsatt skattebefrielse på rena biodrivmedel är i nuläget avgörande för att dessa ska kunna konkurrera med fossila drivmedel.

Sverige är omringat av vatten, och sjöfartssektorn är därför en betydande verksamhet för vårt land. Sjöfartssektorns utsläpp präglas starkt av internationella regelverk, vilket gör att nationella initiativ kommer ha en begränsad påverkan. Samtidigt är det viktigt att våra styrmedel är utformade så att användning av hållbara drivmedel ska löna sig mer än de fossila. Detta, i kombination med ett aktivt internationellt samarbete för minskade utsläpp, kan stärka sjöfartens klimat- och miljöstyrning. Centerpartiet vill undersöka möjligheten att ta fram riktlinjer som stipulerar att 50 procent av utsläppen från fartyg på internationell resa som anlöpt eller avgått från svensk hamn bör inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045. Vi vill också se över möjligheten att införa miljözoner för sjöfarten för att öka användningen av landström när fartyg ligger i hamn, för att minska koldioxidutsläppen.

För arbetsmaskiner, särskilt i hårt konkurrensutsatta sektorer, kan det vara nyttigare med morötter än piskor. En viktig morot är klimatpremien för arbetsmaskiner. Centerpartiet vill att definitionen av vilka arbetsmaskiner som kan kvalificera sig för stöd ska breddas, för att inkludera arbetsmaskiner som kan framdrivas med alternativa, hållbara bränslen. Idag omfattar inte premien jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner, då den begränsas till arbetsmaskiner som kan framdrivas av el eller bränsleceller. Med en bredare definition av vilka arbetsmaskiner som kvalificerar sig kan omställningen inom kategorin påskyndas.

Elektrifiering och laddningsinfrastruktur

För att nå målet om fossilfria transporter behövs resultatnriktade incitament i kombination med riktade satsningar på flertalet tekniker och lösningar. Utöver ökad andel biodrivmedel är elektrifieringen viktig. Teknikutvecklingen av såväl batterier som bränsleceller går fort. Den utveckling vi ser på personbilssidan sprider sig även till flyget, sjöfarten och till framförallt den tunga trafiken.

Vi vill att det tas fram nationella mål för täthet av laddningsinfrastruktur i kombination med att det ska bli lättare och billigare att uppföra laddpunkter nära hemmet. Arbetet med att förenkla uppförandet av laddpunkter inom samfälligheter och flerhusbostäder är fortsatt högst angeläget. Det finns idag flera regler kopplade till samfällighetsföreningar som äger parkeringsplatser eller garage som gör det svårt att bygga laddstolpar. Även om föreningen vill bygga laddstolpar, så är det inte säkert att det godkänns, då en ny så kallad förrättning kan behöva ske hos Lantmäteriet, något som kan bli dyrt. Genom att skapa möjlighet till undantag på det här området och att föreningen själv ska få bestämma, skulle det bli betydligt lättare. Vi vill göra det enklare att göra undantag, eller helt slopa kravet på att uppföra en ny förrättning som fördyrar och försvårar processen.

Staten bör i högre grad kravställa de laddstationer som erhållit statligt stöd för ökad tillgänglighet och enkelhet. De laddstationer som får någon form av offentligt stöd bör exempelvis ha öppna gränssnitt, inte kräva registrering för betalning, och kunna hantera ett ansträngt effektläge i elsystemet. Centerpartiet anser att publika laddstationer måste möjliggöra betalning via roaming, samt delge tydliga och jämförbara priser vid betalning för laddning.

Med drastiskt sjunkande produktionskostnader för grön el är det inte energin som sätter begränsningarna framöver. Det skapar istället fantastiska möjligheter att fortsätta utveckla vårt energisystem där energiresurser tas till vara för att skapa tillväxt och minska utsläppen. En viktig del i ett sådant system är vätgas och vätgasteknologi. Vätgas är en energibärare med många tillämpningsområden eftersom den går att lagra och transportera och tillhandahåller energi. Vätgas gör det möjligt att integrera stora mängder förnybar elproduktion på ett kostnadseffektivt sätt genom energilagring och systembalansering liksom att minska kapacitetsutmaningarna och sårbarheten i elsystemet. Genom att lagra förnybar el när det finns ett överskott kan den i ett nästa steg användas för att ersätta fossil energi inom industrin eller i våra tunga transporter. Områden där det annars kan vara svårt att minska fossilberoendet på ett kostnadseffektivt sätt. Vätgas har därmed möjlighet att rita om landskapet för hur vi framställer och använder energi på ett klimatsmart sätt. Centerpartiet vill därför se över vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett fossilfritt energisystem.

Hållbara drivmedel

Även om elektrifieringen av transportsektorn är viktig och ska påskyndas visar de flesta analyser på att vi under lång tid kommer att behöva hållbara bränslen som fungerar i dagens motorer. Hållbara biobränslen behövs också för att snabbt fasa ut beroendet av rysk energi. När andra länder i snabbare takt ställer om sin fordonsflotta kommer den samlade efterfrågan på biodrivmedel öka internationellt. Produktionen av hållbara

drivmedel behöver därför öka. Här finns en enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Det kan förutom klimatnytta skapa nya jobb tillfällen och ökade resurser till landsbygden. I takt med att andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar kan det bli aktuellt att beredskapslagra också dessa drivmedel. Vi vill ge ansvarig myndighet i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol och biogas i beredskapslagringen av drivmedel.

Även om EU:s förnybartdirektiv ställer krav på biodrivmedlets hållbarhet så är det skillnad mellan biodrivmedel och biodrivmedel. De svenska biodrivmedlen har väldigt låg risk för ändrad markanvändning. Man kan därför säga att de svenska biodrivmedlen har ett klimatmervärde ur ett livscykelperspektiv. I kommande översyn av förnybartdirektivet är det angeläget att de avancerade biodrivmedel som exempelvis kan tillverkas från restprodukter från skogsbruket får hållbarhetskriterier som reflekterar deras nytta. Centerpartiet anser också att samma rapporteringsskyldighet som åläggs importörer av förnybara drivmedel ska göra sig gällande för de aktörer som importerar fossila drivmedel. Vidare är det angeläget vid den kommande översynen av energiskattedirektivet att ändra så att alternativa drivmedel beskattas som sin fossila motsvarighet sett till energiinnehåll snarare än volym, vilket skulle premiera användning av biodrivmedel med låg energitäthet.

Satsa på åtgärder som stärker hela energisystemet

Energisektorn står för en betydande del av utsläppen internationellt, även om svensk elenergiproduktion har låga utsläpp. Rysslands avskyvärda krig mot Ukraina och dess pågående energikrig mot Europa driver upp energipriserna och kommer att medföra stora utmaningar för alla samhällets aktörer kommande månader, år och decennier. Detta kräver handlingskraft på såväl kort som lång sikt. Beroendet av fossil energi måste brytas en gång för alla, för vår säkerhet och för klimatet.

Vi behöver se över energipolitiken för att öka energiproduktionen, förbättra överföringen, energieffektivisera och satsa på energilagring samt smart och flexibel användning. För att trygga svensk energiförsörjning och för att fortsatt möjliggöra den gröna elexporten vill Centerpartiet att riksdagen ska anta ett planeringsmål om minst 100 TWh ny elproduktion till 2030, och på sikt en fördubbling från dagens elproduktion. Vi vill därtill se nya energisamtal som kan slå fast den långsiktiga energipolitiken, vilket behövs nu mer än någonsin, för klimatets, konkurrenskraftens och Sveriges bästa. En effektivare användning bör vara utgångspunkten för lagstiftningen, eftersom det medför fördelar för både samhällsekonomin och klimatet.

För att påskynda utsläppsminskningstakten för energisektorn vill Centerpartiet också öka produkters koldioxidtransparens och kommer därför vara drivande för att EU ska införa krav på ursprungsgarantier för elproduktion på timbasis i stället för på årsbasis samt införa nya standarder för ursprungsredovisning för drivmedel och vätgas. Detta skapar en möjlighet att bättre matcha utbud och efterfrågan av förnybar produktion, vilket kraftigt stimulerar utbyggnaden av förnybar energiproduktion, när allt fler konsumenter och industrier kommer vilja se hur mycket koldioxid deras inköp har resulterat i.

Överföringsförmågan i våra nät är inte tillräcklig och elen når inte dit den behövs. Att det finns tillräckligt med elenergi när den behövs, där den behövs, är en förutsättning

för både näringslivet och den gröna omställningen. Centerpartiet vill därför ge Svenska kraftnät i uppdrag att ansvara för den långsiktiga leveranssäkerheten i elsystemet. Vi vill även förtydliga förhållandet mellan Svenska kraftnät och andra relevanta energimyndigheter sett till ansvarsfördelning för den långsiktiga leveranssäkerheten.

För ett mer robust energisystem behövs satsningar på mellan- och långsiktig energilagring och effektutjämning i omställningen till alltmer väderberoende energikällor. Mellanlagring är viktigt för att effektutjämna och vid längre lagring kan exempelvis solens strålar ge energi under det mörkare vinterhalvåret. Centerpartiet ser ett behov av en handlingsplan som undersöker behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ser över behovet av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster.

Det är olyckligt att Försvarmakten och Luftfartsverket i flera fall sätter stopp för utbyggnad av förnybar elproduktion, särskilt eftersom tekniska lösningar finns tillgängliga för att tillmötesgå anledningar till att projekten hindras. Centerpartiet vill förbättra samexistensen mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen, och anser att detta bör ses över som ett led i breda blocköverskridande energipolitiska samtal.

Det finns idag möjlighet för exempelvis hamnar att bli klassade som riksintresse om det transporteras petroleumprodukter. Motsvarande möjlighet till klassning av riksintresse när det kommer till förnybara alternativ som biodrivmedel eller vindkraft saknas. Lagstiftningen behöver därför uppdateras till att gälla även klimatsmarta alternativ.

Elnätsreformer för en effektiv omställning

Ny teknik med batterier, vätgas och bränsleceller samt digitalisering ger nya förutsättningar och lösningar för effektivisering, energilagring, flexibel användning och smarta elnät. Vi kan skapa exportmöjligheter för teknik, kunnande och förnybar energi, samtidigt som vi tryggar vår och våra grannländers elförsörjning. Detta kommer kräva nätinvesteringar och utbyggd överföringskapacitet som ger större möjlighet att exportera el till våra grannländer. Att EU:s energimarknader integreras och effektiviseras skapar stora möjligheter. Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder.

Det finns en mycket stor mängd ansökningar om att få ansluta till region- och stamnätet. Dagens struktur utgår ifrån att den som ställer sig i kön först får anslutning först. Transparensen kring kötider, plats i kön och andra parametrar är dock dold, vilket gör planering för företag svårt. På vissa håll i landet finns också svårigheter att ansluta ytterligare produktion, med samma utmaningar kring dessa. Svenska kraftnät har ett uppdrag att se över eventuell prioriteringsordning och skall redovisa detta till regeringen. Oaktat slutsatser kring prioriteringar är åtgärder för ökad transparens av avgörande för att öka hastigheten i omställningen och tydliggöra förutsättningarna för inblandade företag.

Flaskhalsar i elnäten får inte bli en flaskhals för omställningen. Centerpartiet har länge förespråkat att våra lagar och regler ska vara i fas med teknikutvecklingen. Med tanke på de utmaningar som vårt elsystem står inför anser vi att vissa lagar behöver uppdateras för att möjliggöra kostnadseffektiva investeringar i elnätssystemet. Därför föreslår vi ändringar i ellagen och reglermodellen för elnätsföretagen, för att möjliggöra andra investeringar än traditionella nätinvesteringar. Vi ser ett behov av kompletterande

incitament för exempelvis smarta tjänster såsom flexibilitetstjänster. Flexibilitetstjänster ökar elnätens kapacitet utan att investeringar görs i nät, där ledtiderna kan vara långa. Avvägningar kommer givetvis behöva göras för mest effektiva kort- och långsiktiga lösningar. Vad som blir styrande för elnätsbolagen vid beslut om investering är kostnadseffektivitet för samtliga kostnader. Kostnadseffektiva lösningar kan också minska kostnaden för kunden.

Ett flertal utökade myndighetsuppdrag kommer bli viktiga för att säkerställa att elnätet står rustat inför en ökad elenergiefterfrågan. Centerpartiet vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att i sin planering över elnätsutbyggnaden i högre grad ta höjd för möjligheter till expansion istället för att enbart utgå ifrån prognoser. Vi vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att i högre grad överdimensionera de ledningsdragningar som görs, inte minst mot bakgrund av de långa ledtiderna för byggandet av ny nätkapacitet. En ökad efterfrågan på elenergi ställer också krav på att våra myndigheter har tydliga mål och tillräckliga verktyg för att kunna leverera på uppsatta mål. Svenska kraftnät har idag inte uppdrag att agera proaktivt när det kommer till nätutbyggnad, vilket vi vill ändra på. I omställningen behöver vi ligga steget före.

Att bygga ut elnätsinfrastrukturen kan ha stor påverkan på den fysiska miljön och kan påverka flertalet aktörer över region- och kommungränserna. Centerpartiet vill se en ökad lokal och regional samordning i planeringen av elnätsinfrastruktur, så att bebyggelsen genomförs på ett sätt som gagnar regionen som helhet, vilket kräver god lokal kännedom om området. Centerpartiet anser också att ersättningsnivåerna vid markintrång bör ses över. Vi anser att det behöver tas fram en ny modell som täcker markägarens reella förluster, som också leder till att planering av samhällsinfrastrukturen då baseras på hela den samhällsekonomiska kostnaden när mark tas i anspråk.

Enligt gällande reglering är kundkraften svag i förhållande till elnätsägaren, och incitamenten att investera för att avhjälpa kapacitetsutmaningar är idag inte tillräckliga. I syfte att jämna ut denna ojämna balans anser Centerpartiet att det ska vara möjligt att nätkoncession kan bli framtagna vid grova brister i elnätsverksamheten. Ett sådant beslut bör ligga inom Energimarknadsinspektionens ansvarsområde. Vi anser att Energimarknadsinspektionen bör uppföra en kravlista, som kan användas för att pröva om nätkoncessionsinnehavaren genomfört sitt ansvar.

Det finns redan undantag från koncessionsplikt för en rad områden. Dessa undantag tillämpas dock inte på något systematiskt eller förutsägbart sätt. I regel anser Centerpartiet att undantag från krav på koncession ska tillämpas oftare. Om projektören vill välja att bekosta en större del av elnätsbyggnaden för att vinna tid, bör det vara möjligt, förutsatt att en miljöprövning för verksamhetsområdet är gjord.

Långsiktighet och stabilitet i energipolitiken

För att lyckas med klimatomställningen i tid, uppnå energioberoende och sänka elpriserna för hushållen och företagen krävs en betydligt snabbare utbyggnad av energiproduktionen än vad som tidigare förutsetts. Sverige behöver kraftigt påskynda utbyggnaden av elförsörjningen och en viktig uppgift för nästa regering är att snabbt säkerställa produktionen av ny el. Centerpartiet vill se en kraftig ökning av fossilfri elproduktion.

Ska vi klara klimatkrisen och öka elproduktionen måste fokus ligga på lösningar. Centerpartiet vill se en ny energiuppställning över partigränserna – som minskar utsläppen, bygger ut det förnybara och stärker hela elsystemet. Klimatet förtjänar att vi agerar och Sveriges elkonsumenter förtjänar en sakligare energidebatt – utan polarisering och populism i politiken. Vi vill föra konstruktiva samtal över partigränserna. En ny energiöverenskommelse skulle ge oss möjligheten att skapa rätt förutsättningar för svensk industri och svenska företag, samtidigt som vi kan uppfylla våra uppsatta klimatmål i Sverige.

Kraftvärme

Kraftvärmerna är och kommer fortsatt vara en fantastisk tillgång i Sveriges energisystem. Det är ett stabilt och reglerbart kraftslag som kompletterar den variabla sol- och vindenergin och avlastar elsystemet genom att nyttja annan energi för uppvärmning. Centerpartiet vill se en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmerna, som också syftar till att fasa ut den sista fossila andelen och främja användning av biogas i produktionen. För Centerpartiet är det likaså viktigt att våra miljöskatter har som syfte att bidra till genomförandet av våra miljö- och klimatmål. Därför är det viktigt att skatterna är utformade på ett sätt så att de når eftersträvd effekt. Vi vill se en översyn av gällande lagstiftning, för att säkerställa att den styr mot ökad materialåtervinning och mindre andel fossila källor.

För att fasa ut den sista fossiloljeanvändningen i fjärrvärmesektorn, industrin och uppvärmning av fastigheter kan bioolja bli ett viktigt alternativ. Den energi- och koldioxidskatt som infördes för bland annat RME-olja har inneburit att det fossila alternativet blivit mer kostnadseffektivt, och pågående bränslebyten har stoppats i fjärrvärmeverk. Detta går tvärt emot omställningen mot hållbara, fossilfria alternativ som måste göras inom alla samhällssektorer för att nå våra klimatmål. Det innebär också att vi skapat ekonomiska incitament att minska elproduktionen i kraftvärmeverk, för att prioritera fjärrvärmeproduktion under vintertid, vilket förvärrar effektbalansen. Centerpartiet vill slopa den skatten på RME och andra bioolja för uppvärmning.

Biogas

Tillverkning och användning av biogas spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle och har många viktiga samhällsfördelar. Biogasen bidrar inte minst till ökad resurseffektivitet då tillverkningsprocessen i huvudsak nyttjar restprodukter. Såväl tillverkning som användning medför väldigt låga utsläpp, och den stora vinsten uppkommer då biogasen kan ersätta andra betydligt mer klimatskadliga drivmedel. Biogas som produceras i Sverige kan också bidra till en ökad självförsörjning av drivmedel, vilket ökar vår motståndskraft. Centerpartiet anser att biogasen kan och bör användas i fler tillämpningsområden; därför fokuserar vi på att riva hinder för och stödja ökad såväl produktion som användning av biogas genom att utveckla gröngasprincipen. Både stålindustrin och kemiindustrin har enorma behov av biogas framöver. Centerpartiet vill därför se en skyndsam implementering av Biogasmarknadsutredningens förslag, där den svenskproducerade biogasens samhällsekonomiska nyttor tydliggörs. För att därtill

skapa trygghet för kommande biogasinvesteringar vill vi anta ett produktionsmål om minst 10 TWh till 2030, i linje med Biogasmarknadsutredningens förslag. Vi anser även att Sverige bör vara drivande för att ändra statsstödsreglerna på EU-nivå så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU. Dessutom verkar vi för att biogasen ska garanteras långsiktig skattefrihet, vilket det går att läsa mer om i vår partimotion vid namn *En folkrörelse för klimatet*.

Vattenkraft

Vattenkraften spelar en central roll i Sveriges energisystem och gör det möjligt att introducera stora mängder väderberoende kraft. Genom lagstiftning som Centerpartiet varit med och förhandlat har det skapats enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar.

Regeringen har sedan en tid inrättat en paus för prövningarna av vattenkraftens miljötillstånd, vilket Centerpartiet var drivande för. Pausen gäller dock inte de som redan är inne i processen. Det i sig är djupt problematiskt, eftersom prövningarna nu kommer bli olika beroende på när i processen de inleds. Den paus som regeringen har infört är bra. Det är dock mycket otydligt vad regeringen ämnar göra innan pausen löper ut. Mer än halva tiden har gått och det har endast aviserats några uppdrag, inga lagstiftningsförändringar eller andra åtgärder. Ett av de största problemen är brisen på KMV-klassningar samt användandet av ”mindre stränga krav”. Här står Sverige ut i förhållande till andra länder och vi har betydligt färre sådana undantag, vilket gör att kraven på åtgärder minskar, även om de absolut inte upphör helt. Centerpartiet anser att myndigheterna med utgångspunkt i principerna i den nya lagstiftningen bör se över alla relevanta regelverk och föreskrifter bland annat kring KMV-klassning, så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheten att utveckla den förnybara elproduktionen får fullt genomslag. Centerpartiet anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagstiftnings- eller förordningsändringar som hinner träda i kraft innan pausen i vattenkraftens miljöprövningar tar slut, och ser det som avgörande att genomförandet av dessa ändringar inte innebär en kraftigt negativ påverkan på den totala kraftproduktionen.

I ramdirektivet för vatten och tillhörande vägledning på EU-nivå finns väl beskrivna processer för hur regelverket kring kraftigt modifierade vatten och undantag ska tillämpas. Svenska myndigheter gör dock i flera avseenden egna, och enligt Centerpartiet rent felaktiga, tolkningar av dessa processer. Vattenmyndigheterna nyttjar inte heller de möjligheter till undantag som ges för att undvika att miljöanpassningarna ska leda till oproportionerligt höga kostnader i förhållande till den miljönytta som eftersträvas. Centerpartiet verkar för att säkerställa att såväl jordbruksmark och kulturmiljöer har möjlighet att använda de undantag som finns inom ramen för miljöanpassning av vattenkraften.

Miljöåtgärdernas kostnader och nyttor måste också bedömas platsspecifikt, för att säkerställa robusta samband mellan kostnader och mätbara parametrar. I åtgärdsplanerna gör vattenmyndigheten dock schablonmässiga och generaliserade antaganden,

vilket både strider mot regelverket och riskerar att tvinga fram dyra och verkningslösa miljöåtgärder. I vissa fall kan åtgärderna till och med bli direkt kontraproduktiva.

När olika myndigheter gör olika tolkningar, eller inte lever upp till de politiska inriktningsbesluten, krävs politiskt klargörande ledarskap. Centerpartiet kommer därför fortsatt att ta kampen för att miljöprövningarna är i linje med den politik som beslutades.

Arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltning behöver fortsätta och de principer som varit vägledande för de nya reglerna för vattenkraften, om minskat regelkrångel, respekt för äganderätt och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader, bör få genomslag i vattenförvaltningen i sin helhet. Vattenkraftens bidrag till det svenska energisystemet är avgörande.

Centerpartiet vill ta fram en plan för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet samt utreda hur vi kan öka effektuttaget från befintlig vattenkraft. Det är också värt att undersöka om det är möjligt att öka lagringskapaciteten i den svenska vattenkraften, både för att kunna öka energiproduktionen, men också för att kunna hantera extremväder bättre.

Vindkraft

Vindkraft är det energislag som tillsammans med solelen går snabbast att bygga ut och kan producera el till låga priser. Det måste bli enklare att bygga ny vindkraft i Sverige, både på land och till havs.

Ett hinder är att kommunernas vindkraftsplaner ofta är gamla, i vissa fall över ett decennium gamla. De tidigare vindkraftsplanerna upprättades med statligt stöd för vindkraftsplanering som infördes av alliansregeringen 2007 och utnyttjades av 212 kommuner. Centerpartiet anser att ett nytt statligt stöd till kommunerna bör införas så att de får stöd med att uppdatera sina äldre vindkraftsplaner. Kommunernas vindkraftsplaner bör vara i linje med den nationella strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Sverige bör införa ett nytt ersättningssystem för vindkraften, likt det som finns i Finland – som är fem gånger högre än det svenska. Det skulle innebära att närboende, inte bara markägare, får ersättning när de påverkas av anläggningar för kraftproduktion eller nätutbyggnad samt att kommunerna får behålla fastighetsskatten, vilket är något vi vill se för samtliga kraftslag.

Repowering, som innebär att mindre vindkraftverk ersätts av större verk, ska gå snabbare än idag. Vi tycker att det bör införas ett snabbspår i tillståndsprocesserna för repowering-ansökningar.

Det finns redan idag ett flertal väntande ansökningar till ny vindkraft både till havs och på land. Dessa ansökningar bör skyndsamt godkännas av regeringen. När prioriteringar för den havsbaserade vinden görs anser vi att södra Sverige ska ges företräde.

För att minska ljusföroreningar från vindkraftverken finns tekniska lösningar, såsom radarteknik kallad Obstacle Collision Avoidance System (OCAS), som möjliggör för ljuset att vara avstängt vid de tillfällen då inga flygplan finns i närheten. För att använda OCAS-tekniken måste undantag sökas från Transportstyrelsens regler. I de fall där undantag har sökts har Transportstyrelsen lämnat avslag, då Försvarmakten inte bedömer att OCAS-tekniken kan garantera tillräcklig flygsäkerhet. För att främja acceptansen för vindkraftverken är det viktigt att tekniska lösningar ska tillämpas om de lokala förutsättningarna finns. Dessa lösningar är dessutom godkända i en mängd andra länder,

inklusive grannländer. Centerpartiet bedömer att det måste finnas en större flexibilitet bland berörda myndigheter, och det ska vara enklare att ställa krav på teknik för att åtgärda problem eller begränsningar med de förnybara energislagen genom så kallade villkorade tillstånd.

Dessutom anser Centerpartiet att det bör genomföras en kartläggning av gränserna i nätregleringen för att undvika att befintlig vindkraft minskar sin produktion av lönsamhetsskäl.

Solenergi

Det finns en stor potential att öka den svenska produktionen av solel de kommande åren. I dag är energislaget kraftigt underutnyttjat och solenergin står bara för en dryg procent av landets elproduktion, men stod under en enskild timme för så mycket som 10 procent. Nu behövs en mångdubbling av solelsproduktionen i Sverige, genom fler solceller på tak, fasader och mark som kan byggas ut snabbt – där finns det potential att nå minst 15 procent av den svenska elanvändningen år 2030.

Det finns stora behov av regelutveckling för den storskaliga solenergin som nu kommer stark på helt marknadsmässiga villkor. Det ligger en mängd ansökningar på länsstyrelsernas bord och väntar, inte minst på grund av otydliga regelverk. Det finns en utmaning vid anläggandet av stora solcellsparker på jordbruksmark, men sådan användning bör inte klassas som att marken varaktigt tas ur bruk. Helt enkelt eftersom det ofta går att kombinera solel med att bruka marken för vall, bete eller annan odling. Det går dessutom enkelt att plocka bort solcellsinstallationen vid behov. Trots det klassas marken som att den tagits ur bruk på samma sätt som om det byggts ett köpcentrum. Energimyndigheten bör få i uppdrag att förenkla och förtydliga regelverket för storskaliga solcellsinstallationer med inriktningen att öka produktionen och minska motsättningarna kring jordbruksmark.

Även regelverken för småskalig energiproduktion är förlegade och motsvarar inte utvecklingen på marknaden. Vi tycker att det måste bli enklare att göra rätt. För att öka den närproducerade elproduktionen vill Centerpartiet bland annat slopa skatten för egenanvändning av solel, samt att du ska ha möjlighet till skatteavdrag om du är bosatt i en lägenhet men andelsägare i en mikroproduktionsanläggning, något som idag inte är möjligt. För att bättre nyttja alla takytor vill vi att de som köper en andel i en sådan anläggning ska få samma gröna avdrag för sin del av investeringen i sitt andelsägande som den som bygger på eget tak. Vi vill se förtydligande i ellagen så att samma regler gäller för alla, med slopat krav på att betala inmatningsabonnemang för nettoproducenter så att fler kan tänka sig att skala upp sin solelproduktion. Det ska också gå att dela el mellan fastigheter utan nätkoncession genom mikronät. Vi vill anta en nationell solelsstrategi med ett planeringsmål om att minst 15 TWh solel ska sättas upp under kommande mandatperiod. Strategins långsiktiga mål bör vara en utbyggnad till 30 TWh år 2030.

Elsäkerhetsverket har tidigare förbjudit vissa solcellspaneler då de haft komponenter, i form av så kallade optimerare eller växelriktare, som riskerar att störa radiokommunikation. Centerpartiet vill därför se över möjligheten att ställa krav på teknik såsom störningsfria optimerare, istället för att totalförbjuda vissa solcellspaneler.

Uranbrytning

Som ett led i omställningen mot ett cirkulärt samhälle anser Centerpartiet att det är av stor vikt att alla tillgängliga resurser tas tillvara, för att undvika resursslöseri. Vid gruvdrift uppstår gruvavfall, som ofta innehåller biprodukter i form av andra ämnen och metaller. Ju mer av materialet från gruvbrytningen som kan användas, desto bättre är det ur ett cirkulärt perspektiv. Därför anser Centerpartiet att det bör vara tillåtet att utvinna uran ur biprodukter från annan gruvdrift, inklusive för dess fissila egenskaper.

Fusionsenergi

Flera viktiga steg har tagits i forskningen kring fusionsenergi den senaste tiden. Samtidigt påpekar Strålsäkerhetsmyndigheten i sin skrivelse till regeringen (SSM2022-6007) att svensk lagstiftning särskiljer sig gentemot andra länder i det avseendet att även fusionskraftverk explicit omfattas av det regelverk som är anpassat för att reglera traditionell kärnkraft – alltså fissionsenergi. Driften av ett fusionskraftverk medför helt andra förutsättningar när det gäller risker och säkerhetsutmaningar jämfört med driften av traditionell kärnkraft, varför dessa regleringar till stora delar kan vara irrelevanta och utgöra stora och onödiga hinder för fusionskraftens etablering i Sverige. Till skillnad från traditionell kärnkraft använder ett fusionskraftverk inget uran eller liknande bränsle som kräver den typen av särskild hantering. Ett fusionskraftverk producerar heller inget högradioaktivt avfall som behöver slutförvaras över lång tid. Som Strålsäkerhetsmyndigheten påpekar i sin skrivelse är det angeläget att snarast utreda hur regelverket kring fusionsenergi och fusionskraftverk kan uppdateras och anpassas för att bättre motsvara fusionsenergins tekniska och riskmässiga förutsättningar.

Det finns också ett behov av en nationell och fusionsstrategi – i likhet med vad som finns i de länder som ligger längst fram kring fusionsenergi, såsom Storbritannien, USA och Kanada – där staten signalerar ett tydligt engagemang för frågan. Strategin behöver vara en tydlig politisk signal om ett svenskt engagemang för fusionsenergins möjliga potential som grön kraftkälla i Sverige och omfatta frågor kopplade till såväl nödvändig infrastruktur, kompetensförsörjning som investeringar och samarbeten nationellt och internationellt.

En tredje kabel till Gotland

Gotland är som enda län inte anslutet till stamnätet i Sverige, utan bara anslutet till regionnätet via Vattenfalls kablar från 1980-talet. Gotland har haft begränsningar i sin anslutningskapacitet till elnätet sedan 2007. Bristande överföringskapacitet i de befintliga kablarna till fastlandet har inneburit stora begränsningar för utbyggnaden av vindkraft, solceller och industrisatsningar. Nu finns, efter mycket påtryckningar och engagemang från Centerpartiet, ett beslut från Svenska kraftnät att bygga två nya kablar till år 2031 på totalt 440 kV, det är ett steg i rätt riktning.

Tre aspekter är särskilt viktiga framöver: 1. De nya kablarna måste snabbas på och bli klara till senast år 2030, inte minst för industrins skull, som har stora behov av elektrifiering. 2. Finansieringen av de kommande kablarna inklusive ändrustningar,

måste ske till fullo av Svenska kraftnät via deras nätverkstariff. Annars skjuts kostnaderna över på gotlänningarna att bära nationell infrastruktur på ett orimligt sätt. 3. Just nu finns skarpa tillståndsprocesser på ca 70 TWh vindkraft till havs runt omkring Gotland, helt på kommersiella grunder. Dessa storskaliga projekt kommer att vara en avgörande roll för att försörja södra Sverige med el och möjliggöra klimatomställningen. Dessa projekt behöver integreras med planerna på de nya Gotlandskablarna. Gotland kommer framöver kunna bli ett nytt överskottsområde för elenergi, vilket kan generera en väldigt spännande grön och blå industriutveckling på ön.

Klimatsmarta bostäder

Klimatfrågan driver på tekniska framsteg inom byggsektorn, och här måste politiken följa med utvecklingen. Medvetenheten om byggnadssektorns utmaningar är stor i branschen, men mycket arbete återstår för att ställa om hela byggsektorn och nå nettollutsläpp. För Centerpartiet är det en självklarhet att Sverige ska vara världsledande när det gäller klimatsmart byggande. Ett bra klimatskal är en förutsättning för att klara klimatmålen i framtiden, då ett hus ska stå under en mycket lång tid. De bostäder som redan byggt behöver också renoveras klokt och energianvändningen minska. Centerpartiet vill även se över möjligheterna att öka återbruk och återvinning av byggmaterial.

Styrmedel och beslutad politik måste i praktiken leda till utsläppsminskningar och tydliga resultat för mer hållbart byggande. Det finns därmed anledning att se över beslutad politik som inte leder till väntat utfall. Energideklarationerna för byggnader har visat sig skapa oproportionerlig administrativ börda i förhållande till det mervärde som de väntades generera. Därför vill Centerpartiet ge Energimyndigheten i uppdrag att utvärdera hur energideklarationerna kan utformas för att göra bättre nytta, bidra till energieffektivisering på riktigt och skapa mervärde för fastighetsägaren. En effektivare användning bör vara utgångspunkten, eftersom det medför fördelar för både samhälls-ekonomi och klimatet. Centerpartiet är drivande för att EU:s energieffektiviseringsmål ska uppgå till 50 procent effektivare användning till 2030 i EU.

Sverige behöver också vara i framkant när det gäller att planera hållbart. Med klimatförändringarna kommer våra hus och fastigheter att utsättas för nya prövningar. Även våra byggnader behöver anpassas till ett förändrat klimat. Större krav kommer också att ställas på dagvattenhantering, energieffektivitet, hållbar mobilitet med mera. Ambitiösa klimatmål för Sverige som helhet behöver avspeglats i bostadsbyggandet. Takytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster. Skäl finns också att införa krav på byggnaders klimatpåverkan som successivt minskar utsläppen från bostadsbyggandet, och styr mot målet om klimatneutralitet.

Centerpartiet vill vidare se fler insatser för att öka byggandet i trä. När klimatkrav och regelverk utformas är det samtidigt viktigt att bejaka ett visst mått av teknikneutralitet. Allt kan inte byggas i trä, och därför måste allt byggande, oavsett material, vara en del av den gröna omställning som hela samhället måste genomföra.

Omställningen i de gröna näringarna

Klimatförändringarna kan innebära stora produktionsbortfall för Sveriges bönder. Därför vill vi se mer klimatinvesteringar i lantbruket. Det behövs kraftfulla och långsiktiga åtgärder, exempelvis när det gäller vattentillgång, för att säkra och öka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion.

En stor del av Sveriges klimatarbete görs redan dagligen av Sveriges dryga 330 000 skogsägare. Skogsägarnas långsiktiga och hållbara brukande, ofta över flera generationer, är viktigt för den svenska skogens välmående och är grunden för att den växer och årligen binder tiotals miljoner ton koldioxid. Skogen och bioekonomin, det vill säga den cirkulära ekonomin som baseras på förnybara råvaror, spelar en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark vara ett viktigt komplement för att nå målen om klimatneutralitet, även om det viktigaste verktyget för att nå klimatneutralitet alltid kommer vara att fasa ut fossil energi och fossila råvaror.

För att säkerställa stabila, långvariga och klimateffektiva naturliga kolsänkor över tid och för att realisera skogens potential att ersätta fossila material behövs ökad tillväxt i Sveriges skogar, vilket kräver stärkt konkurrenskraft. Även förutsägbarhet från staten angående ägande- och brukanderätt och regelverk är centralt, liksom en förbättrad samverkan mellan skogliga intressenter.

Sverige bör ha som mål att realisera den potential som finns, nämligen att öka tillväxten i Sveriges skogar med 20 procent fram till 2050, jämfört med i dag. Skulle den potentialen realiseras möjliggör det en ökad koldioxidinbindning på tiotals miljoner ton per år och möjligheten att i stor skala fasa ut fossila råvaror, fossila bränslen och fossil energi. Det innebär dessutom nya jobbtillfällen inom bioekonomin i hela landet. Det gör skillnad för klimatet och för aktörer genom hela värdekedjan.

Alla delar av bioekonomi, från den enskilda skogsägaren till biodrivmedelsproducenten, behöver ständigt arbeta för att bli mer hållbara och innovativa. Det kräver långsiktiga spelregler för alla som ingår i bioekonomikedjan, från skogsägare till industri. Det kräver även långsiktighet för forskning och produktutveckling för allt från biodrivmedel och plastsubstitution till textilier och träbyggnation, samt frihet att själv bestämma över vad som sker med råvara och restprodukter. Vi vill därför öka den statliga finansieringen av forskning och utveckling i den växande bioekonomin, och vi kommer ständigt, på alla nivåer, arbeta för att marknaden ska verka fritt inom de antagna spelreglerna. Centerpartiet anser att det är viktigt att den kommande nationella bioekonomistrategin belyser bioekonomins potential att minska Sveriges beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål.

Centerpartiet vill se ett fossilfritt jordbruk och skogsbruk. Vi vill stödja den pågående omställningen, och ge de gröna näringarna rätt ekonomiska förutsättningar för att bli fossilfria.

Rickard Nordin (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Stina Larsson (C)

Daniel Bäckström (C)

Anders Karlsson (C)

Alireza Akhondi (C)

Helena Lindahl (C)

Anders Ådahl (C)

Martin Ådahl (C)

Ulrika Heie (C)

Helena Vilhelmsson (C)